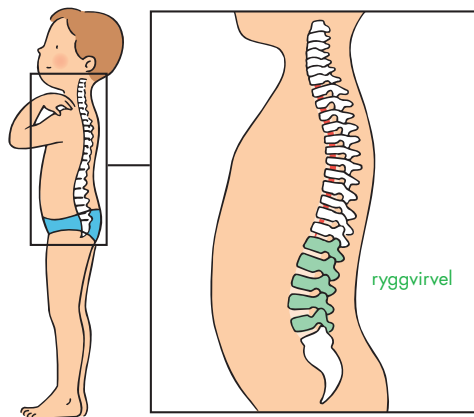

Hva er ryggraden?

Ryggraden er en stabel av 24 små ben som heter ryggvirvler.

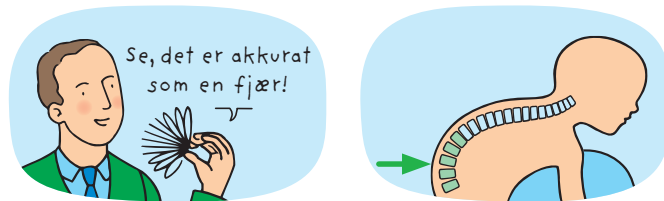
De beskytter en kanal der vi finner cerebrospinalvæsken (CSF).

Under en punksjon setter legen inn en nål mellom to ryggvirvler nede i korsryggen, og inn i denne kanalen.

Derfor må du krumme ryggen godt og ikke bevege deg i det hele tatt.

Når ryggen er krummet er det enklere for legen å sette inn nålen mellom ryggvirvlene.

Legens bevegelser må være svært nøyaktige, og derfor er det svært viktig at barnet sitter eller ligger helt stille. Under punksjonen vil det være en sykepleier ved siden av barnet som hjelper til med at barnet forblir i den riktige stillingen.

Nålen som settes inn i ryggen er svært tynn

Nålen er hul, som en liten slange. Den går gjennom huden, deretter mellom ryggvirvlene og inn i kanalen. Da kommer væsken ut gjennom nålen og renner ned i et lite rør, eller legen injiserer legemidlet du trenger gjennom nålen. Det lille hullet etter nålen vil lukke seg svært hurtig etter punksjonen. Det skal bare tildekkes med et plaster.

Når legen samler opp litt væske...

Legen samler opp litt væske (som er klar som vann) fra ryggen, men det lager kroppen fort igjen. Denne mengden tilsvarer noen få dråper. Kroppen produserer slik væske hele tiden.

Et foruroligende inngrep

Du er kanskje urolig for hva som skjer når man skal foreta en lumbalpunksjon (LP). For det første er du kanskje urolig for at det vil skade barnet ditt. I løpet av de siste årene har man forbedret teknikkene for spinal punksjon og bruk av både smertestillende medisiner og, ved behov, beroligende medikamenter ved spinal punksjon. Punksjonen utføres i nærheten av ryggraden, men det er imidlertid ingen fare for å komme bort i ryggraden nede i korsryggen. Du er kanskje ekstra bekymret i tilfelle dette er et nødinngrep, for eksempel for å avgjøre om barnet har hjernehinnebetennelse.

Er det nødvendig med forberedelser?

Det er svært viktig at du og barnet ditt forstår hvordan punksjonen blir utført og de ulike måtene man håndterer smertene på. For eksempel er vellykket bruk av oksygen/nitrogenoksid (lystgass), eller andre beroligende medikamenter, avhengig av at barnet samarbeider. Det er grunnen til at sykepleierteamet bruker tid på at barnet skal bli vant til masken med lystgass og gir barnet muligheten til å holde masken selv, og at de forklarer at det kan ta litt tid før den beroligende medisinen virker.

Kan foresatte være tilstede under lumbalpunksjonen?

Ja, dersom foresatte ønsker å være tilstede og barnet samtykker. Avhengig av hvordan sykepleierteamet arbeider og hvor punksjonen blir utført, kan det tenkes at bare én foresatt kan være sammen med barnet. Prosedyren kan oppleves som ubehagelig for foresatte, og det er grunnen til at de foresatte blir bedt om å stå med ansiktet vendt mot barnet og være nær barnet (og distrahere det hvis nødvendig), uten å se på hva legen gjør.

Hvor lang tid tar en lumbalpunksjon?

Selve punksjonen er et kortvarig inngrep (rundt 2-3 minutter), men forberedelser, desinfisering og smertebehandling kan ta opp til 20 minutter da det er viktig at det foregår i barnets eget tempo.

Når får vi vite resultatet?

Ventetiden er avhengig av hvilken prøvetype legen foretar. For eksempel, hvis resultatene er nødvendige for å justere en behandling, kan legen gi resultatene samme dag.

Etter punksjonen

Noen barn, men absolutt ikke alle, kan få hodepine (noen ganger med oppkast) noen timer eller kanskje noen dager etter en lumbalpunksjon. Derfor er det viktig at barnet får ligge og hvile seg i et stille rom med svak belysning. Dersom hodepinen blir alvorlig til tross for dette, kan du spørre avdelingslegen eller fastlegen om smertestillende midler. Dersom hodepinen er svært alvorlig og varer i mer enn 24-48 timer, skal du kontakte lege. Det finnes løsninger på dette. Smerte i ryggen som varer noen dager er også vanlig. Dersom dette inntreffer, skal du ikke være redd for å spørre om smertestillende midler.

Hvordan behandler man smerte hos meget små barn?

Lokalbedøvende krem kan brukes av alle, også nyfødte. Opptil rundt 4 måneders alder kan vi gi barnet en søt oppløsning og en smokk som barnet kan suge på i 2 minutter før punksjonen som et tillegg til den lokalbedøvende kremen. Vi kan gi oksygen/nitrogenoksid til barn over 4 måneder ved å bruke maske på en gradvis og forsiktig måte slik at de ikke river den vekk (barnet kan ha smokk i munnen under masken). Vi bruker også andre beroligende medikamenter (nasalt) med god effekt.

Hvis barnet mitt trenger regelmessige lumbalpunksjoner

For å behandle visse sykdommer, som f.eks. leukemi, må barnet gjennomgå lumbalpunksjoner regelmessig. I slike tilfeller brukes dette både til å ta ut væske til prøver og til å gi et legemiddel (intratekal injeksjon). Det er viktig å gjennomgå med barnet hvordan det opplevde punksjonen (smerte, ubehagelig, frykt) for å prøve å forbedre utførelsen av prosedyren neste gang hvis nødvendig.

Dokument opprettet og publisert av SPARADRAP-selskapet

Oversatt fra fransk av Biogen

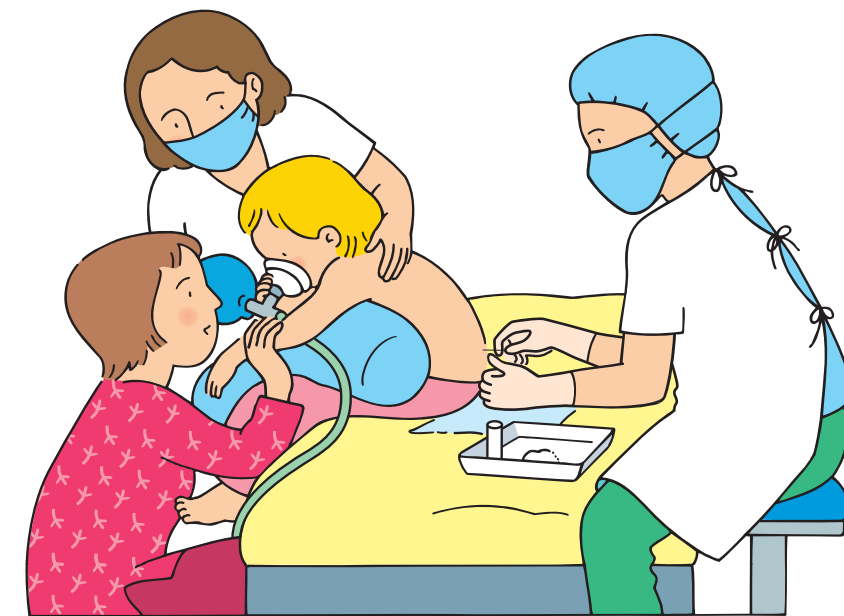
Biogen - 47916 - Mars 2021

Forfattere: Françoise GALLAND, Sandrine HERRENSCHMIDT - Partnere: Dr Didier Cohen-Salmon, Dr Élisabeth Fournier-Charrière, Isabelle Petit. Takk til Pédiadol, hvis dokumentasjon vi anvendte til klargjøringen av denne brosjyren, også takk til foreningen P.A.S. (Lausanne) for "fjær"-ideen. Takk til legene Daniel ANNEQUIN og Barbara TOURNIAIRE, til Céline og Marion PENET og til andre barn, foreldre og foresatte samt helsepersonell som har gjennomgått dette dokumentet. Hjelpen deres var verdifull for oss. Illustrasjoner og grafisk design: Sandrine Herrenschmidt. Dette dokumentet ble innledningsvis redigert med støtte fra Fondation CNP for health.

Biogen Norway AS • Vitaminveien 1 A, 0485 Oslo
postboks 4305 Nydalen, 0402 Oslo • Tlf: +47 23 40 01 00 • www.biogen.no

© Association SPARADRAP - Alle rettigheter for oversettelse, tilpassing og reproduksjon forbeholdes for alle land og alle plattformer. Reproduksjon, også delvis, er forbudt.

Lumbalpunksjon

Du skal gjennomgå en lumbalpunksjon: Det er en injeksjon i korsryggen.

Det er en injeksjon i korsryggen for å

- enten trekke ut litt væske for å ta en prøve for å finne ut hvorfor du er syk,
- eller for å gi deg et legemiddel for å behandle sykdommen din.

En lumbalpunksjon kan være ubehagelig, men det finnes løsninger på dette så det går sikkert bra.

Å bli klar for det

De voksne vil fortelle deg hvorfor du skal gjennomgå en lumbalpunksjon og hva som vil skje.

Det er viktig at du stiller spørsmål. Alle vil hjelpe deg til å forstå.

Ting som hjelper deg med å føle deg trygg og kjenne minst mulig smerte

Lokalbedøvende krem

Denne spesielle kremen gjøre at huden din «sovner» på det stedet der punksjonen skal utføres. Kremen gjør at du ikke kjenner at nålen går inn.

Oksygen/nitrogenoksid* er en blanding av avslappende gasser som du puster inn gjennom en maske

Ved å puste inn denne spesielle blandingen, sovner du ikke, men du vil slappe av. Du kan høre alt vi sier og du kan snakke og svare på spørsmål. Dette kan kanskje få deg til å føle deg litt rar og få deg til å le eller ha drømmer, men dette opphører når du slutter å puste gjennom masken.

Distraksjon eller hypnoanalgesi for å få deg til å tenke på noe annet

Under punksjonen kan vi foreslå ulike måter du kan tenke på noe annet, for eksempel kan du se på en video, synge, vi kan fortelle deg en historie og andre ting.

Noen ganger bruker vi premedisinering

Dette er et legemiddel vi gir deg på forhånd så du kan slappe av og ta det rolig. Vi kan gi det som en stikkpille, mikstur, dråper i munnen, tablett eller drypp i armen.

Disse løsningene er virkelig gode slik at du kjenner mindre smerte og ikke er så engstelig!

* Se SPARADRAP-arket Oksygen/nitrogenoksid så det ikke gjør så vondt.

Hva skjer?

Omtrent 2 timer før punksjonen

- Et spesielt plaster som inneholder lokalbedøvende krem plasseres over området der punksjonen skal utføres.

Retten før punksjonen

- Vi hjelper deg til å komme i den riktige stillingen med en krummet rygg.

Du kan enten sitte på sengekanten eller med bena i kors med en pute under knærne.

Eller du kan ligge på siden, med kinnet ned på puten og knærne opp mot magen.

Dine foresatte kan være sammen med deg hvis de vil og hvis du vil.

- Under punksjonen kan vi foreslå ulike måter du kan tenke på noe annet. For eksempel kan du se på en video, synge, vi kan fortelle deg en historie og andre ting.
- Blanding av oksygen/nitrogenoksid begynner å virke etter noen minutter: legen kan da begynne lumbalpunksjonen mens du fortsetter å puste gjennom masken.

Under punksjonen

- Plasteret blir fjernet og vi renser huden med et antiseptisk middel.
- Legen utfører punksjonen for å trekke ut den væskemengden som trengs i et rør eller for å gi deg et legemiddel.
- Det tar ikke lang tid.

Viktig!

Du må være i ro under hele punksjonen, holde ryggen så krummet du klarer og puste rolig gjennom masken.

Etter punksjonen

- Når legen er ferdig, tas nålen ut og et plaster settes på.
- Dersom det ble trukket ut litt væske under punksjonen, vil røret bli sendt til laboratoriet for prøving.
- Dersom det ble gitt legemiddel under punksjonen, vil legen be deg om å ligge stille en stund slik at legemidlet kan virke som det skal.
- Noen ganger kan en lumbalpunksjon gi hodepine eller smerter i ryggen. Legen kan gi deg medisin for å lindre smerten. Hvis hodepinen er kraftig, kan de også råde deg til å bli liggende.

